

BOEKBESPREKING

HET VERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER OVER HET JAAR 1954

door Dr. H. L. Drost

I. Inleiding.

Wederom ligt een Verslag van de Verzekeringskamer voor ons, thans dat van het jaar 1954. We stellen ons voor om bij de bespreking weer in grote lijnen de indeling te volgen, die wij ook hebben gevolgd bij de bespreking van de Verslagen van vorige jaren¹⁾. Alleen zal bij de bespreking van het Verslag van dit jaar in het bijzonder aandacht worden geschonken aan hetgeen is vermeld over het toezicht van de Kamer op de pensioen- en spaarfondsen. Juist omdat deze materie vooral voor accountants van gewicht is, menen wij goed te doen in dit periodiek daaraan zeker niet voorbij te gaan.

II. De economische betekenis van het levensverzekeringbedrijf.

a. Het verzekerd belang der bevolking.

Bedroeg de produktie aan nieuwe verzekeringen (waarbij renteverzekeringen $\times 10$) in 1953 totaal 2686,1 miljoen gulden, voor 1954 was het cijfer 3051,5 miljoen. De sprong die 1954 maakte ten opzichte van 1953 was dus 365,4 miljoen gulden; een belangrijk grotere vooruitgang dan die, welke 1953 ten opzichte van 1952 te zien gaf, toen de vooruitgang bedroeg 139 miljoen.

Het spreekt dat de Kamer getracht heeft voor deze wel zeer markante stijging een verklaring te vinden. Genoemd worden het in 1954 onder invloed van de Pensioen- en spaarfondsenwet meer nog dan voorheen onderbrengen van het risico van pensioenfondsen bij levensverzekeringmaatschappijen en verder de beide algemene loonronden en de daarmee samenhangende vermindering van de koopkracht van de gulden. Als opmerkelijk wordt het aangeduid dat de stijging van de produktie nog geen gelijke tred houdt met de stijging van de kosten van levensonderhoud. De lijn van produktie loopt veel steiler omhoog dan de lijn van kosten van levensonderhoud.

Na aftrek van de verminderingen van het verzekerd bedrag met als oorzaken normaal en abnormaal verval bedraagt de stand van het verzekerd kapitaal van het gehele binnenlandse levensverzekeringbedrijf aan het einde van het boekjaar 1954, in miljoenen guldens 21399,4, te specificeren als volgt:

Kapitaalverzekeringen:

Individueel	8057,5	(v.j.	7399,1)
Collectief	725,-	(,, ,,	675,2)

Renteverzekeringen:

(rente $\times 10$)

Individueel	3607,8	(,, ,,	3366,9)
Collectief	6347,9	(,, ,,	5471,-)

Volkverzekeringen	2661,2	(,, ,,	2520,8)
-------------------	--------	--------	---------

Totaal	21399,4	(,, ,,	19433,-)
--------	---------	--------	----------

Bij deze opstelling zijn de verzekerde kapitalen van de hier te lande werkende buitenlandse levensverzekeringmaatschappijen, van de spaarkasondernemingen en van de bouwkassen niet in beschouwing genomen.

Voor zover de levensverzekeringmaatschappijen de bij hen verzekerde kapitalen en renten herverzekerd hebben, is deze produktie dubbel opgenomen. Relatief is dit echter een gering bedrag; het Verslag vermeldt dat in 1954 het herverzekerd bedrag in $\frac{0}{100}$ van de verzekeringsstand 74 bedroeg.

Ten einde zich een oordeel te kunnen vormen over de geldstroom naar de levensverzekeringondernemingen mogen de volgende cijfers een voldoende illustratie geven:

Termijnpremies in miljoenen guldens		vorig jaar
Brutopremies	538,-	489,1
Herverzekering	25,8	22,-
Brutopremies eigen rekening	512,2	467,1

¹⁾ Dit tijdschrift, jaargang 28, No. 7 en jaargang 29, No. 5.

Koopsommen in miljoenen guldens

Brutokoopsommen	134,1	123,2
Herverzekering	6,6	4,1
Brutokoopsommen eigen rekening	127,5	119,1
Totale premie-inkomen eigen rekening	639,7	586,2

b. Het levensverzekeringbedrijf als spaarinstituut.

Ook in deze functie blijft het levensverzekeringbedrijf een uitermate belangrijke plaats innemen. Om dit te staven zullen we naast elkaar plaatsen het bedrag van de premie-reserve per ultimo 1954 en de saldi-tegoed bij de spaarbanken per dezelfde datum. Bedroeg de wiskundige- of premiereserve per 31 december 1954 van het levensverzekeringbedrijf (eigen risico) 4756 miljoen gulden; het spaartegoed bij de Rijkspostspaarbank, de algemene banken en de boerenleenbanken bedroeg 5144 miljoen gulden.

Door het levensverzekeringbedrijf is in 1954 aan premie en koopsommen méér ontvangens dan aan uitkeringen en afkopen is uitbetaald 390 miljoen gulden; bij de spaarbanken is méér ingelegd dan terugbetaald 392 miljoen gulden.

c. Het levensverzekeringbedrijf als institutionele belegger.

De beleggingen, ook weer in miljoenen guldens, waren per ultimo 1954 als volgt verdeeld:

	1954	vorig jaar
Vaste eigendommen	348,3	297,5
Hypotheken	772,8	652,3
Effecten	716,2	655,7
Leningen op schuldbekentenis	2327,6	2026,1
Polisbeleningen	88,1	88,4
Andere beleggingen	823,8	855,5
Overige beleggingen	50,8	55,5
	5127,6	4631.-

Het Verslag gewaagt er van dat het door de gedeeltelijke vrijmaking van het kapitaal-verkeer tussen de Benelux-landen mogelijk is geworden dat ook het levensverzekeringbedrijf kon deelnemen in de uitgifte hier te lande van enkele Belgische leningen. Ruim 46 miljoen gulden daarvan werd bij het levensverzekeringbedrijf ondergebracht.

Met de industrie-financiering is het bergaf gegaan. Bedroeg het percentage van het totaal der beleggingen in 1952 nog 5,9, in 1953 was dit 5,5 en in 1954 4,9.

III. De bedrijfseconomische beschouwing van het levensverzekeringbedrijf.

Gaan we ook thans weer na hoe het is gegaan met de intrestwinst, met het verloop der doorlopende kosten, met de resultaten van sterfte en mutaties en met het cijfer der eerste kosten.

a. Intrest.

De winst op intrest bedroeg 51,6 miljoen gulden, latende in procenten een marge van 0,92 (vorig jaar 0,82 en het jaar daarvoor 0,74).

b. Doorlopende kosten.

De winst op doorlopende kosten heeft bedragen 30,2 miljoen gulden (vorig jaar 29,3).

c. Sterfte en mutaties.

De winst heeft bedragen 46,3 miljoen gulden (vorig jaar 44,7). Toch wijst de Kamer er op dat dit nog niet wil zeggen dat de sterftegrondslagen in alle opzichten voldoende zijn. Bij vele maatschappijen is het winstbedrag uit dezen hoofde een saldo van winst op de verzekeringen bij overlijden en verlies op de verzekeringen bij leven. De Kamer wijst op de noodzaak om de grondslagen van reserveberekening verder te verbeteren. Dit geldt dan met name voor die van de verzekeringen bij leven.

d. Eerste kosten.

Na vermindering van de gemaakte eerste kosten ad 65,9 miljoen gulden, eerst met 5,6 miljoen beschikbare opslag op koopsommen en dan met 2,6 miljoen onttrokken aan de premiereserve, resteert een bedrag nog te verrekenen eerste kosten ad 57,7 miljoen gulden.

e. Winst gehele bedrijf.

De winst van het gehele bedrijf laat zich nu gemakkelijk becijferen op 70,4 miljoen gulden (vorige jaar 63,9).

Bij deze opzet zijn winsten en verliezen die een bijzonder karakter dragen buiten beschouwing gebleven.

De financiële kracht van het levensverzekeringbedrijf in zijn geheel is, ook in 1954, wederom toegenomen.

Werd de totale extra zekerheid in % van de premiereserve voor 1953 op 5,3 becijferd, voor 1954 wordt gevonden 6,1. De uitbreiding, die verschillende maatschappijen aan hun

aandelenkapitaal hebben gegeven, speelt in deze toeneming ook een grote rol. Overigens geldt ook voor 1954 hetgeen bij de bespreking van 1953 is gezegd: deze cijfers berusten op de *waarneembare* extrazekerheden; er zitten echter nog belangrijke reserves *verscholen* in verschillende actief- en passiefposten.

IV. *De werkzaamheden van de Verzekeringskamer in verband met de pensioen- en spaarfondsen.*

Bepalen wij ons tot hetgeen in het Verslag is opgenomen met betrekking tot de functie die de accountant bij de uitvoering van de Pensioen- en spaarfondsenwet heeft, dan is het nuttig hieronder op te nemen hetgeen hierover in het Verslag op bladz. 57 is te vinden.

„De door pensioen- en spaarfondsen in te dienen verslagstaten.

Krachtens de beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en de Minister van Justitie van 19 December 1953, no. 3090 respectievelijk 28 December 1953, no. 2205 (Ned.Stct. 1953, no. 254) rust op de pensioen- en spaarfondsen de verplichting de in deze beschikking bedoelde verslagstaten telken jare vóór 1 Juli bij de Verzekeringskamer in te dienen. Wij willen met een enkel woord op het doel en de betekenis van deze verslagstaten ingaan. De verplichting tot het periodiek indienen van de verslagstaten heeft vanzelfsprekend het doel de Verzekeringskamer in staat te stellen een inzicht te verkrijgen in de ontwikkeling van de financiële toestand van het fonds, doch aan de invulling van deze staten mag door het fondsbestuur niet alleen maar de betekenis worden gehecht van het voldoen aan een wettelijke verplichting. De informatie van de bestuurders van het fonds is in feite van primair belang. De verantwoordelijke bestuurders worden, indien zij de volledig ingevulde verslagstaten ernstig bestuderen, geconfronteerd met de gegevens, aan de hand waarvan zij zich een zelfstandig oordeel dienen te vormen omtrent de financiële positie van hun fonds. Zij zijn dan in staat, eventueel na overleg met de accountant en de actuaris, het in de toekomst te voeren beleid te bepalen. Indien zulks nodig blijkt, dienen eventuele maatregelen door het bestuur uit eigen beweging te worden genomen, vóórdat de Verzekeringskamer daarop aandringt. Een dergelijke gedragslijn verdient om twee redenen aanbeveling. In de eerste plaats blijft dan de zelfstandigheid van het fonds zoveel mogelijk bewaard; in de tweede plaats kan dan het optreden van de Verzekeringskamer worden beperkt.

Met betrekking tot de verklaring welke de accountant bij de bedrijfspensioenfondsen en de ondernemingspensioen- en spaarfondsen op staat 18 moet afleggen, zijn enige vragen gerezen ten opzichte van de interpretatie van artikel 10 lid 2 en artikel 11 lid 1 van de Pensioen- en spaarfondsenwet.

Wij geven hierover de volgende toelichtingen.

In genoemde artikelen wordt verlangd, dat jaarlijks een door een accountant gecontroleerd verslag wordt overgelegd, waarin een volledig beeld van de financiële toestand van het fonds gegeven wordt en waaruit ten genoegen van de Verzekeringskamer blijkt, dat aan het bij of krachtens de wet bepaalde wordt voldaan en dat de belangen der bij het fonds betrokken deelnemers en gewezen deelnemers voldoende gewaarborgd kunnen worden geacht.

Dit voorschrift moet nu zo worden verstaan, dat de accountant verantwoordelijk geacht moet worden voor de juistheid van de door hem gecontroleerde jaarrekening en van de op deze jaarrekening betrekking hebbende bescheiden, een en ander blijkende uit de door de accountant gegeven verklaring op staat 18, de accountantsverklaring.

Voorts valt op te merken dat in de regel uit het verslag slechts kan blijken in hoeverre de belangen der deelnemers zijn gewaarborgd. Rekening is evenwel te houden met het feit, dat de accountant zich zal moeten overtuigen of alle hiervoor in aanmerking komende werknemers in het fonds zijn opgenomen, respectievelijk of hiervoor premie aan de herverzekeraar wordt betaald.

Uiteraard ligt het vraagstuk hoe, respectievelijk in welke mate, de accountant hiervan zekerheid kan verkrijgen verschillend voor ondernemingsfondsen en bedrijfspensioenfondsen.

Een onderneming en een daaraan verbonden ondernemingsfonds zullen in het algemeen door dezelfde accountant worden gecontroleerd. In het algemeen zal de vereiste zekerheid dus gemakkelijk te verkrijgen zijn aan de hand van de loonadministratie.

Bij de bedrijfspensioenfondsen ligt de zaak anders. Alleen wanneer het fonds parallel loopt met een andersoortig sociaal fonds dat bijvoorbeeld werkloosheids- en wachtgeldregelingen behandelt en de accountant ook dit fonds controleert, zal hij uit eigen waarneming de overtuiging kunnen verkrijgen, dat alle hiervoor in aanmerking komende bedrijfsgegoten in het fonds zijn opgenomen. In andere gevallen zal hij zich er van dienen te overtuigen, dat tenminste een goede interne organisatie aanwezig is ter verwerking van en ter controle op de opgaven, die met betrekking tot de bedrijfsgegoten worden ontvangen.”

Het wil ons voorkomen dat de hier gegeven richtlijnen de accountant bij de uitoefening van zijn taak van veel nut kunnen zijn.